

Aleg. 127.

Sprawozdanie

Komisji szkolnej o petycyi Zarządu głównego towarzystwa pedagogicznego (l. s. 84) nauczycieli okręgu żydaczowskiego, samborskiego, grodeckiego, nauczycieli szkół ludowych w Krakowie, członków kółka pedagogicznego rozdzolskiego, mikołajowskiego, nauczycieli okręgu kołomyjskiego i niżańskiego (l. s. 89, 443, 576, 577, 578, 579, 698, 749) w przedmiocie zmiany §§. 35, 40, 45, 46, 47, 49 i 52 tyt. IV. ustawy szkolnej krajowej z dnia 1. stycznia 1889.

Wysoki Sejmie!

Sprawa, poruszona powyższemi petycyami, dotyczy głównie zniżenia wymaganych dotąd lat służby nauczycieli szkół ludowych, celem uzyskania całkowitej płacy jako emerytury, tudzież polepszenia bytu wdów i sierót po nauczycielach. Sprawa ta była już kilkakrotnie przedmiotem narad komisji szkolnej. I tak już w r. 1882. przy obradach nad projektem Wydziału krajowego do zmiany trzech ustaw szkolnych — komisya szkolna oświadczyła się za zniżeniem w powyższym celu liczby lat służby nauczycieli szkół ludowych z 40 na 35. Tosamo powtórzyła komisya szkolna w swoim sprawozdaniu z dnia 13. stycznia 1886 r., a w sprawozdaniu z 20. stycznia 1887. wnosila, przekazać wniosek i petycyę w tym przedmiocie Wydziałowi krajowemu z poleceniem wszechstronnego zbadania i zużytkowania przy zamierzonym ułożeniu projektów zmiany ustaw szkolnych z r. 1873., następnie polecić Wydziałowi krajowemu, aby wziął pod rozwagę sprawę konstytucyjnej kontroli Reprezentacyi kraju nad funduszem emerytalnym nauczycieli szkół ludowych i wnioski swe w tym przedmiocie na następnej sesyi sejmowej przedłożył.

Jakkolwiek żaden z powyżej przytoczonych wniosków nie wszedł na porządek dzienny Wysokiej Izby, to jednak w roku następnym, gdy Wysoki Sejm zajmował się reformą ustaw szkolnych, taksamo Wydział krajowy, jakoteż komisya szkolna w projektach swoich wnosily zniżenie lat służby, po którychby nie można nauczycielowi odmówić przeniesienia w stan spoczynku i całej emerytury, z 40 na 35, a komisya szkolna w sprawozdaniu swoim wyraźnie oświadczyła, iż to uczyniła ze względu na to, że praca nauczycieli ludowych jest nader męczącą, zaś nauczyciele szkół wyższych już po 30 latach dostępują pełnej emerytury. Dodała wszakże komisya w końcu, że efekt finansowy tego zniżenia nie da się w cyfrach obliczyć.

Gdy ten przedmiot wszedł na porządek dzienny posiedzenia Wysokiej Izby z 17. grudnia 1887, większość oświadczyła się za wniesioną wówczas poprawką posła Adama Jędrzejowicza, według której dopiero po 40-letniej służbie nauczyciel ma prawo żądać przenie-

sienia w stały stan spoczynku z pełną emeryturą. Skutkiem rzezzonej uchwały, do której powzięcia bardzo wiele przyczyniła się ta okoliczność, iż nie obliczono efektu finansowego proponowanej przez komisję zmiany i oddziaływania jej na fundusz krajowy, pozostał pod tym względem stan taki sam, jaki był zaprowadzony ustawą z r. 1873.

Tymczasem nauczyciele ludowi ciągle domagają się owej zmiany, która też nigdy nie schodzi z porządku dziennego obrad Towarzystwa pedagogicznego.

Zdaniem Komisji niepodobna jednak w tej zwłaszcza chwili, kiedy projektowana wnioskiem hr. Stanisława Badeniego zmiana ustawy szkolnej w sprawie prestacyi na utrzymanie szkół ludowych wpłynąć musi na znaczne obciążenie funduszu krajowego, spuszczać z oka efektu finansowego, jakiby zmiana ustawy szkolnej co do lat służby, jakkolwiek już kilkakrotnie była przez Komisję Wysokiej Izby do uchwalenia polecana, za sobą pociągnęła, w jaki mianowicie sposób oddziaływałyby na szkolny fundusz emerytalny i fundusz krajowy. Uwzględnienie tego efektu finansowego jest tem potrzebniejsze, skoro z sprawozdań Wydziału krajowego o krajowym funduszu szkolnym emerytalnym, przedłożonych Wysokiej Izbie pod dniem 17. października 1887 (Al. 9. z r. 1887/8) i pod dniem 1. października 1889 (Al. 57 z r. 1889), tudzież z sprawozdania Komisji budżetowej o tym funduszu na r. 1893 (Al. 39. z r. 1892) okazuje się, iż niedobór w funduszu szkolnym emerytalnym, który musi być pokrywany z funduszu krajowego, wzmaga się z każdym rokiem i na r. 1893 obliczony był na 125.325 zł. w. a. Trzeba nadto zważyć, iż skutkiem projektowanej zmiany emerytura nauczyciela po wysłużonych 10ciu latach zwiększałaby się po każdym następnym roku w razie przejścia na stały stan spoczynku, nie, jak dotąd o $\frac{1}{40}$ ale o $\frac{1}{35}$ część jego płacy, obowiązek zaś nauczycieli placenia stałych wkładek do funduszu emerytalnego ustawałby, nie jak dotąd, po 40to letniej, ale już po 35cio-letniej służbie.

Jakkolwiek przeto Komisya szkolna obecnie także uznaje ważne powody, które wywołały kilkakrotne wnioski jej dawniejsze i do których petenci się odwołują, to jednak nie mogłaby wystąpić z przychylnym sprawie wnioskiem, dopóki oddziaływanie go na fundusz krajowy nie będzie jak najdokładniej obliczone i ocenione.

Domagać się tego należy tembardziej, skoro petenci domagają się także korzystniejszego jak dotąd wymiaru emerytur dla wdów i zasiłków na wychowanie sierót po nauczycielach.

Dlatego wnosi Komisya szkolna:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę Zarządu głównego towarzystwa pedagogicznego (l. s. 84) nauczycieli okręgu żydaczowskiego, samborskiego, grodeckiego, nauczycieli szkół ludowych w Krakowie, członków kółka pedagogicznego, rozdołskiego, mikołajowskiego, nauczycieli okręgu kołomyjskiego i niżańskiego (l. s. 89, 443, 576, 577, 578, 579, 698, 749) w przedmiocie zmiany § §. 35, 40, 45, 46, 47, 49 i 52 tyt. IV. ustawy szkolnej krajowej z dnia 1. stycznia 1889 r. odstępuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby sprawę żądanej w nich zmiany artykułów powyższych ustawy szkolnej zbadał, oddziaływanie jej na fundusz krajowy dokładnie obliczył i po porozumieniu się z Radą szkolną krajową odpowiednie wnioski na następującej sesyi powtórzył.

Lwów, 27. stycznia 1894.

Przewodniczący :

Czartoryski.

Sprawozdawca :

Zoll.